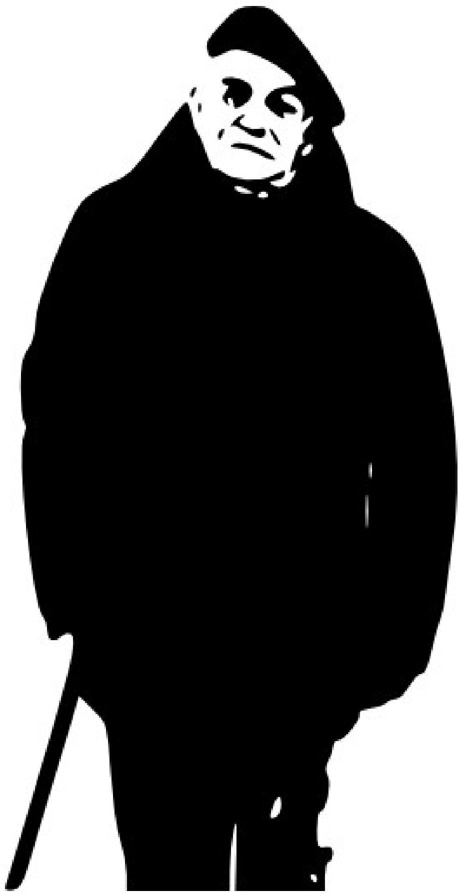
Československá anarchistická federace

Československá anarchistická federace (ČSAF) sdružuje místní skupiny a jednotlivce, kteří se hlásí k anarchistickým myšlenkám. Jsme svobodomyslný kolektiv sdružující pracující, nezaměstnané a studenty na anarchistických zásadách. Rozumíme tím federalismus, samosprávu a aktivitu zdola. Nemáme žádné vůdce, všechna rozhodnutí jsou přijímána všemi členy, případné funkce jsou volitelné a kdykoli odvolatelné zdola. ČSAF usiluje o vytvoření svobodné a samosprávné společnosti založené na územní a výrobní samosprávě, federalismu, rovnosti, solidaritě a sociální spravedlnosti. Společnosti, kterou budeme spravovat my samotní – obyčejní lidé – pracující, studenti a důchodci. ČSAF se věnuje propagaci anarchistických myšlenek a materiálů, různorodým akcím, aktivitám a kampaním, které považuje za důležité. Sdílíš podobné myšlenky a myslíš si, že organizovaním můžeme snadněji dosáhnout spousty věcí, snadněji a účinněji bránit svá práva a prosazovat své potřeby? Přidej se k ČSAF nebo s námi spolupracuj.

WWW.CSAF.CZ

Murray Bookchin: Decentralizace

Nakladatelství Československé anarchistické federace

nadále bude nejlepším zdrojem obilí; Východ a Daleký západ zůstanou nejlepším zdrojem dřeva a některých polních plodin. Ropu, kvalitní uhlí a některé nerosty bude stále dodávat jen několik oblastí v zemi. Nemáme ale sebemenšídůvod, proč nesnížit zátěž, kterou dnes na tato území klade celostátní dělba práce (...) Krok tímto směrem se zdá být jedinou cestou, jak nastolit dlouhodobou rovnováhu mezi člověkem a přírodním světem a přetvořit naše syntetické prostředí takovým způsobem, aby podporovalo zdraví a celkovou zdatnost.

Důraz na zemědělství a městský regionalismus působí poněkud znepokojivě na řadového obyvatele moderního města. Před očima mu vyvstává obraz kulturní izolace a společenské stagnace, cesty proti proudu historie směrem k rolnickým společnostem středověku či starověku. (...) Proč bychom ale měli důraz na zemědělství a městský regionalismus vnímat jako pokus o návrat do minulosti? Cožpak nemůžeme utvářet naše životní prostředí s větším smyslem pro rozdíly, s větší jemností a rozvahou, než tomu bylo dosud? Cožpak nemůžeme zkombinovat to nejlepší z minulosti a přítomnosti a dát vzniknout nové syntéze člověka a přírody, federace a regionu, města a venkova? Život by dozajista přestal být dobrodružstvím, kdybychom pouze dále rozšiřovali spleť předměstí a na stále nová území přenášeli městský způsob života tak

Smíření člověka s přírodním světem již není jenom žádoucím cílem; stalo se nutností. Proměnilo se v naléhavou potřebu, která posílá miliony lidí na venkov. Potřeba dala vzniknout novému zájmu o táboření,rukodělné práce a zahradničení. Neustále vzrůstá počet Američanů, kteří získávají vášnivý zájem o národní parky a lesy, o venkovskou krajinu a zemědělské tradice svých malých měst.

Přes množství nedostatků odráží tento trend v podstatě zdravou orientaci. Průměrný Američan podniká pokus - jakkoli zmatený - přizpůsobit své životní prostředí lidským měřítkům. Snaží se obnovit svět, s nímž se jako jednotlivec dokáže vypořádat, svět, který si správně ztotožňuje se svobodou, mírnějšími rytmy a poklidem venkovského prostředí. Pokusy v oblasti zahradničení, sadařství, výroby koberců, péče o dům a jiné takzvané předměstské "neřesti" odrážejí potřebu působit a žít uvnitř srozumitelné, zvládnutelné a individuálně tvůrčí sféry lidské aktivity. Podobně jako táborník, cítí obyvatel předměstí, že pracuje se základními, ve své důvěrné známosti neměnnými věcmi, které se vymkly jeho kontrole ve světě velkoměsta - střecha nad hlavou, manuální práce, která nyní vstupuje do jeho každodenního života, vegetace a krajina. Jistě, může hovořit o štěstí, nepoklesnou-li tyto aktivity na úroveň karikatury. Přesto neztrácejí důležitost, zrcadlí totiž nejenom základní

farmář" a "rolnický měšťan" nemusejí být protimluvem. (...)

Ať už moderní člověk dospěje k tomuto bodu, nebo skončí na jiném místě cesty, neobejde se bez jisté míry decentralizace, která by zajistila trvalou rovnováhu mezi společností a přírodou. Městská decentralizace podmiňuje jakoukoli naději na dosažení ekologické kontroly nad invazemi hmyzích škůdců v zemědělství. Jedině společenství dobře provázané se zdroji okolního kraje může prosazovat zemědělskou a biologickou diverzitu. Za předpokladu pečlivého plánování by lidé mohli rostliny a zvířata nejenom používat jako zdroj potravy, ale také postavit jedny proti druhým a získat tak prostředek kontroly hmyzu, který by eliminoval velkou část poptávky po chemických metodách. Neméně důležitý je fakt, že decentralizovaná společnost skýtá největší příslib pro zachování zdrojů nerostných surovin, zejména díky podpoře využití místních zdrojů energie. Místo aby se v první řadě spoléhalo na koncentrované zdroje paliva v odlehlých oblastech kontinentu, decentralizované společenství by mohlo maximálně upotřebit vlastní energetické zdroje, jako vítr, slunce či vodu. Zdroje, které se tak často přehlížejí kvůli téměř výhradnímu lpění na celostátní dělbě práce, by nám neocenitelnou měrou pomohly zachovat zbývající zásoby vysoce jakostní ropy a uhlí. Téměř jistě by odsunuly, ne-li odstranily,

směsmi s přísadami léčiv, která obsahují vysoké množství uhlohydrátů. Před smrtí na jatkách tito obézní, předčasně dospělí tvorové zřídkakdy stráví více než šest měsíců ve výběhu a šest měsíců na farmě, kde konzumují objemné příděly krmiva a každý den přibírají na váze dvě libry. Se stády chovanými pro mléko zacházíme jako se stroji; s drůbežími hejny jako s rajčaty ve skleníku. Potřeba obnovit starobylou blízkost člověka a jeho zvířat je stejně výrazná jako potřeba vměstnat zemědělství do horizontu jednotlivého farmáře. Ačkoli moderní technologie rozšířila množství prvků, které vstupují do zemědělského procesu, a dala tak každému člověkudo rukou větší suverenitu a kontrolu, stroje nesnížily význam osobní obeznámenosti s krajinou, její vegetací a tvory, kterým skýtá živobytí. Pokud zásady dobrého hospodaření s půdou nevelí jinak, velikost farmy by ani jedním směrem neměla přesáhnout možnosti jednotlivého zemědělce. Bude-li menší, než je farmář schopen zvládnout, zemědělství nebude dostatečně efektivní; bude-li větší, ztratí osobní rozměr.

S úpadkem kvality městského života na jedné a rostoucí nerovnováhou v zemědělství na druhé straně se dnes stáváme svědky pozoruhodného souběhu lidských zájmů a potřeb přírodního světa. Člověk devatenáctého století si osvojil postoj vyzývavého vzdoru vůči lesům, pláním a

horským masivům. Obdiv a potlesk vyhrazoval konstruktérům, technikům, vynálezcům, někdy i dravým kapitalistům a stavitelům železnic, tedy všem těm, kteří se zdáli slibovat život ve znamení větší materiální hojnosti. Dnes jsme naplněni neurčitým steskem po minulosti. Ten do značné míry odráží nejistotu doby, kontrastující s ozvěnami optimističtějších a snad i klidnějších časů. Odráží však také hluboký pocit ztráty, touhu po otevřené, neposkvrněné krajině, která se rozkládala před zraky hraničářů a prvních osadníků. Vyhledáváme hory, kterým se oni snažili vyhnout, snažíme se obnovit zbytky lesů, které oni odstraňovali. Naše nostalgie nevyvěrá ani z větší citlivosti, ani z dosud nebývale divokých hlubin lidského pudu. Pramení z rostoucí potřeby znovu nastolit normální, vyrovnané a zvládnutelné rytmy lidského života - jinými slovy životní prostředí, které splňuje požadavky nás samých, jako individuí i biologických bytostí.

Moderní člověk se nikdy nemůže vrátit k primitivnímu životu, který si tak často idealizuje, vtip je však v tom, že se o to nemusí pokoušet. Použití strojové techniky není v rozporu se zdravými zemědělskými praktikami; stejně tak nejsou průmysl a městská komunita neslučitelné s agrárnějším, přírodnějším prostředím. Ironií dějin právě pokrok na poli technologie z velké části překonal problémy

průmyslového charakteru, které kdysi ospravedlňovaly koncentrace obrovského množství lidí a továren do několika urbánních oblastí. Automobily, letadla, elektřina a elektronika odstranily téměř všechny problémy s dopravou, komunikací a společenskou izolací, které člověka tížily v dřívějších dobách. (...) Čas a prostor přestaly být překážkou. Stejně tak nemusejí do budoucna představovat problém rozměry. Technologové vyvinuli pozoruhodné alternativy vůči obřím továrním kolosům, které v moderním průmyslu dosud stále ještě převládají. Kupříkladu ocelářské město zahalené v oblacích kouře je již anachronismem. (...) Dnešní moderní průmyslový závod, plný čistých, tichých, víceúčelových a převážně automatizovaných zařízení, stojí v ostrém kontrastu k obrovským, ošklivým a stěsnaným továrním komplexům, které jsme zdědili z minulosti.

Téměř aniž bychom si to uvědomili, připravovali jsme podmínky pro nový typ lidského společenství - takového, které by neznamenalo ani úplný návrat k minulosti, ani přizpůsobení se přítomnosti v předměstském stylu. Přestalo být snílkovstvím představovat si budoucnost našeho životního prostředí jako decentralizované město uměřené velikosti, které kombinuje průmysl se zemědělstvím, nejenom v rámci téhož městského celku, ale také v rámci povolání téhož individua. "Městský

potřeby člověka, ale také věcí, s nimiž člověk pracuje. Lidské měřítko je rovněž přírodním měřítkem. Půda, krajina, živé bytosti, které člověku umožňují výživu i zotavení, naléhavě potřebují individuální péči.

Co se prvního týče, správné obhospodařování půdy nezávisí pouze na pokroku poznání chemických procesů a úrodnosti půdy. Vyžaduje si také osobnější přístup k zemědělství. Dosavadní trend vedl opačným směrem; zemědělství se odosobňovalo a industrializovalo. Moderní farmaření trpí svým gigantismem. Průměrná zemědělská jednotka začíná být tak velká, že jemnější aspekty chování i potřeb půdy zemědělci přehlížejí. Jestliže se má rozdílům kvality a chování různých druhů půdy dostat většího množství pozornosti, americké farmářství se musí přizpůsobit lidštějším měřítkům. Stane se nutností vměstnat zemědělství do horizontu jednotlivce tak, aby se zemědělec a půda mohli vyvíjet společně, odpovídajíce navzájem co možná nejvíce svým potřebám.

Totéž platí pro chov hospodářských zvířat. Se zvířaty chovanými pro potravu často zacházíme jako s neživým průmyslovým zdrojem. Běžně jich soustřeďujeme co největší množství na co nejmenší plochu, kde se jejich pohyb omezuje na výkon funkcí nezbytných k holému přežití. Zvířata, jejichž maso pojídáme, se živí krmnými

nutnost využít jako hlavní zdroje průmyslové energie radioaktivní látky a jaderné reaktory. Lidé by měli více času na intenzivní výzkum a mohli by se učit přeměnit sílu slunce a větru v hlavní energetické zdroje nebo alespoň eliminovat rizika radioaktivního zamoření z jaderných reaktorů.

Ano, je pravda, že by se tím život stal složitějším a z technologického hlediska méně "efektivním". Spousta námahy by se zdvojovala. Místo, abychom ocelárny soustředili do dvou nebo tří oblastí země, vznikla by po celém území řada menších zařízení pro potřebu místních společenství. Stejně jako slovo *škůdce* je však i výraz *efektivita* relativní. Zdvojování výrobních zařízení by sice bylo poněkud nákladné, menším komunitám by se ale zároveň začalo vyplácet využívat velký počet místních nerostných zásob, které dnes stojí stranou pozornosti, buď kvůli své roztroušenosti, nebo proto, že jsou příliš chudé pro výrobu ve velkém. Z dlouhodobého hlediska tak je pravděpodobné, že by více místně či regionálně ukotvená forma průmyslové aktivity vedla k efektivnějšímu využívání zdrojů, než jaké umožňují dnes převládající výrobní metody.

Platí rovněž, že nikdy zcela neodstraníme nutnost celostátní či mezinárodní dělby práce v průmyslu ani zemědělství. Středozápad i

Murray Bookchin
Decentralizace

Nečetli knihy ani články o ekologii člověka, a přesto vycítili všeobecný úpadek moderního městského života. Miliony Američanů se uchýlily do předměstských čtvrtí a elegantních satelitních sídlišť, aby zde hledali útočiště před tíživým tlakem velkoměstského prostředí. Zprávy, které od nich z předměstí přicházejí, ukazují, že si nemalou část oné zátěže odnesli na venkov s sebou. Lidé se na předměstích nepřizpůsobili krajině; přizpůsobili pouze velkoměstský životní styl polovenkovskému okolí metropolí. Metropole zůstává osou, kolem níž se jejich život stále točí. Je jim zdrojem živobytí, potravy a z velké části také trvalého napětí. Předměstí vyrazila z měst jako spleť větví, ty však stále patří k témuž velkoměstskému stromu.

Zachovali bychom se prozíravěji, kdybychom se přestali exodu do předměstí vysmívat a pokusili se pochopit, co se za tímto jevem skrývá. Moderní město dosáhlo svých mezí. Život se v megalopolích hroutí - po psychické, ekonomické i biologické stránce. Miliony lidí potvrdily tuto diagnózu a "odhlasovaly ji nohama": sbalily si věci a zmizely. Jestliže se jim nepodařilo zcela utnout spojení s metropolí, přinejmenším se o to pokusily. Jako symptom stavu společnosti vypovídá snaha dostatečně.

dlouho, až by se vymkl kontrole svých jednotlivých prvků. Pokračovat tímto směrem by neznamenalo přispívat k evoluci společnosti, ale spíše jen "vykrmovat" sociální organismus do tloušťky, která mu jednoho dne znemožní jakýkoli pohyb. Naším cílem je udělat z lidského života vyzrálejší a plnější zkušenost, a naději na jeho dosažení za stávajících okolností skýtá pouze obnovení komplexnosti životního prostředí a přizpůsobení společenství lidským měřítkům.

- - - - -

Murray Bookchin (1921) se po sedm desetiletí angažuje v levicové politice. Napsal přes dvacet knih, jejichž tematický záběr sahá od ekologie a filozofie přírody přes historii, urbanistiku až po levicové myšlení, zejména anarchismu. Patří mezi zakladatele sociální ekologie.

- přeloženo z anglického originálu "Decentralization" přetištěného v The Murray Bookchin Reader (edited by Janet Biehl, Cassel, London 1997)